

Natalia Moskal

Kielce, Polska

**MAGDALENA PIŁAT-BORCUCZ, *DESIGN, DESIGNER
I METAMORFOZY MIEJSKIE. STUDIUM SOCJOLOGICZNE,
OFICyna NAUKOWA, WARSZAWA 2017, SS. 450.***

Książka Magdaleny Piłat-Borcuch *Design, designer i metamorfozy miejskie* zwraca uwagę na *design* w kontekście socjologicznym, ukazując nierozzerwalne, a zarazem dynamiczne przenikanie pomiędzy nim a społeczeństwem. Połączenie tych dwóch elementów zapoczątkowało narodziny subdyscypliny zwanej socjologią *designu*, której problematykę przybliżyła autorka książki. Naukowe zainteresowania Magdaleny Piłat-Borcuch pozwoliły na głęboką analizę zjawiska, co zaowocowało kilkudziesięcioma publikacjami dotyczącymi tego zagadnienia. Recenzowana książka staje się zatem wynikiem długoletniej pracy, a także wiedzy, jaką przez lata zdobywała autorka.

Przechodząc do recenzji książki, warto zwrócić uwagę na obszerny *Wstęp* publikacji, który wprowadza czytelnika w zagadnienia socjologii *designu*. Autorka wyjaśnia, jak wielką rolę odgrywa *design* w społeczeństwie naszych czasów, ujawnia wzajemny wpływ obu komponentów, etymologię *designu*, a także ukazuje, w jaki sposób otwiera on horyzonty w poszukiwaniu nowych rozwiązań oraz idei.

Trafnym stwierdzeniem staje się określenie, że w dzisiejszych czasach niewiele obszarów ludzkiego życia wolnych jest od szeroko rozumianego *designu*. We *Wstępie* pojawia się także wzmianka na temat współtowarzyszących *designowi* przemian na przestrzeni lat, mających wpływ na jego rozwój oraz dzisiejszy kształt.

Znaczenie terminu *design* w obecnym czasie jest wieloznaczne, z tego względu zdaniem autorki niejednokrotnie może dochodzić do nadużycia w sposobie określania, pojmowania zarówno tego, czym jest sam *design*, jak i kim jest *designer*. Status pojęcia jest tak różnorodny, że niejako jego różne definicje mogą przeczyć sobie nawzajem. Czytelnikowi, który do tej pory nie zagłębiał się w literaturę o podobnej tematyce, dla którego istota *designu* pozostaje niezrozumiana – książka Magdaleny Piłat-Borcuch da możliwość poszerzenia wiedzy, zrozumienia jego użytkowego wymiaru czy osadzenia go w społecznej, miejskiej rzeczywistości.

Wszelkie rozważania na temat *designu* prowokują stwierdzenie, iż to nie tylko rezultat, ale także proces tworzenia, który znajduje swoje miejsce w takich obszarach, jak: projektowanie wzornicze, graficzne; *design* w służbie zdrowia; *design* usług; projektowanie przestrzeni publicznej; komunikacja wizualna oraz inne. W ujęciu holistycznym *design* tworzy koncept kulturowy, który wykracza daleko poza ramy projektowania pojedynczych elementów, przedmiotów. We *Wstępie* Autorka przedstawia

także związek *designu* ze sztukami pięknymi czy zależności typu *design*-gospodarka. Podkreśla również jego użytkową oraz estetyczną rolę, która zaznacza swoją dominującą pozycję oraz przywilej w kulturze oraz zwraca uwagę na osobę *designera*, architekta oraz inwestora, którzy współpracując, mają bezpośredni wpływ na kształtowanie się otaczającej przestrzeni. Realizują swoje wizje wizerunku otoczenia, wpływają na poprawienie jakości życia społeczeństwa. Zatem istotne staje się nie tylko to, co widzi użytkownik, ale także jak dany „produkt” okazuje się użyteczny, pomocny.

Kolejna część publikacji składa się z rozdziałów poświęconych *designowi* w kontekście miejskim z perspektywy socjologicznej, ujawnia rolę społeczeństwa w szeroko rozumianej socjologii na tle miasta. Przedstawia znaczenie *designu* w kształtowaniu miasta ekologicznego. Jeden z rozdziałów poświęcony został metodologii badania własnego autorki – jakościowej oraz ilościowej analizie wyników.

W części teoretycznej Autorka szeroko przedstawia problematykę miejską z uwzględnieniem roli *designu*, wpływającego na kształtowanie się oraz poprawę jakości przestrzeni miejskiej. Porządkuje także wiedzę związaną z socjologią miasta. Zwraca uwagę na miejsce społeczeństwa – jakość życia ludzi – w stale rozwijających się miastach, będących nieustannie przedmiotem refleksji naukowców zorientowanych na pogłębianie wiedzy w tym obszarze. Jak twierdzi Autorka, miasta są doskonałym miejscem inicjowania wszystkich tych działań, które budują nowe perspektywy życia społecznego, a których ważnym aktorem stał się *designer*¹. Nowoczesne miasto w tym kontekście przedstawia zatem dwubiegunową strukturę – tworzy przestrzeń, szansę rozwoju, możliwości, a także jest miejscem trudności i ograniczeń, takich jak: komercjalizacja, prywatyzacja, marginalizacja czy wykluczenie społeczne. Obecnie coraz prętniej rozwija się myślenie o przestrzeni miejskiej, będącej odpowiedzią na potrzeby środowiska – tworząc ekologiczny aspekt miejskiego życia.

Empiryczna część pracy Magdaleny Piłat-Borcuch to badania jakościowe oraz ilościowe. Respondentami byli *designerzy*, architekci, urbaniści oraz inni specjalizujący się w problematyce *designu* miejskiego. Wyniki badania pozwoliły na udzielenie odpowiedzi na pytania badawcze Autorki. Dotyczyły one sposobu, w jaki miejski *design* funkcjonuje w świadomości respondentów; jaka jest rola miejskiego *designu* oraz *designera* w kontekście społecznym; jakie są czynniki ułatwiające oraz utrudniające rozwój miejskiego *designu*; ostatnie pytanie dotyczyło roli instytucji *designu* w kształtowaniu się miejskiej przestrzeni. Wyczerpujące odpowiedzi na wszystkie pytania czytelnik znajdzie w szóstym oraz siódmym rozdziale.

Obszerny tekst czyta się z łatwością, a kolejne rozdziały książki tworzą logiczną, przejrzystą całość. Wybrana przez Autorkę problematyka ma charakter aktualny, oryginalny, cieszący się obecnie dużym zainteresowaniem. Książka *Design, designer i metamorfozy miejskie* Magdaleny Piłat-Borcuch wychodzi naprzeciw zarówno *designerom*, jak i wszystkim zainteresowanym przemianami socjologicznymi dzisiejszych

¹ M. Piłat-Borcuch, *Design, designer i metamorfozy miejskie. Studium socjologiczne*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2017, s. 386.

czasów. Nie ulega zatem wątpliwości, że swą bibliotekę warto uzupełnić w tę pozycję – recenzowana publikacja zasługuje na uwagę.

**MAGDALENA PIŁAT-BORCUCH, *DESIGN, DESIGNER AND URBAN METAMORPHOLOGY. SOCIOLOGICAL STUDY*,
OFICYNA NAUKOWA, WARSZAWA 2017, pp. 450.**

Magdalena Piłat-Borcuch's book, *Design, designer i metamorfozy miejskie*, pays attention to *design* in the sociological context, presenting the exchange between *design* and the society, which is inextricable and dynamic at the same time. A combination of those two elements have given birth to a subdiscipline called *design* sociology, with which the author of the book attempts to make the readers familiar.

Data przesłania artykułu do Redakcji: 2017.01.02.

Data wstępnej akceptacji artykułu przez Redakcję: 2017.01.16.